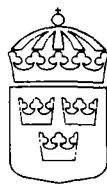

Bostadsutskottets yttrande

1989/90:BoU5y

Skärpt investeringsskatt för vissa byggnadsarbeten

1989/90
BoU5y

Till finansutskottet

Finansutskottet har beslutat bereda bostadsutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1989/90:96 om skärpt investeringsskatt för vissa byggnadsarbeten samt över de med anledning av propositionen väckta motionerna 1989/90:Fi28—33.

I detta yttrande behandlas propositionen jämte de ovannämnda motionerna helt eller delvis. Vidare behandlas i yttrandet de under allmänna motionstiden väckta och till skatteutskottet hänvisade motionerna 1989/90:Sk414 (vpk), 1989/90:Sk439 (c) och 1989/90:Sk451 (c). I dessa motioner behandlas investeringsavgiften m.m. ur skilda aspekter.

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om skärpning av skatten samt om det geografiska tillämpningsområdet för den. Vad beträffar Göteborgsområdet och de kommuner i Stockholms län söder om Stockholms kommun som avses träffas av skatten anser emellertid utskottet att — om en befarad avmattning av byggkonjunkturen ger vid handen att den geografiska omfattningen av lagen bör ändras — regeringen bör återkomma till riksdagen hösten 1990 med förslag till ändring av lagen därvidlag.

Bostadsutskottet föreslår att skatten i s.k. kombinationsprojekt, dvs. projekt i vilka såväl bostäder som avgiftsbelagt arbete ingår, bestäms enligt en glidande skala i intervallet 10 % till 30 %.

Avvikande meningar om avslag på regeringens förslag har fogats till yttrandet av m och fp. Avvikande meningar till stöd för vissa motionskrav har också avgivits av företrädare för övriga partier.

Propositionen

Riksdagen beslöt våren 1989 om en tidsbegränsad regional investeringsavgift om 10 % av byggkostnaderna på visst oprioriterat byggande i annan kommun i Stockholms län än Norrtälje och Södertälje samt i Uppsala och Håbo kommuner i Uppsala län. Skatteplikten gäller byggnadsarbeten som påbörjas under tiden den 27 maj 1989—den 31 december 1990. I nu föreliggande proposition föreslås, som ett led i åtstramningen av den svenska ekonomin, en skärpning av investeringsavgiften.

Avgiften föreslås höjas från 10 % till 30 % och utvidgas till att omfatta även Göteborgsområdet. Lagstiftningen föreslås förlängas till att omfatta även byggnadsarbeten som påbörjas under år 1991. De nya bestämmelserna föreslås gälla för byggnadsarbeten som påbörjas under tiden den 9 februari 1990—den 31 december 1991.

Motionerna m.m.

De motioner som behandlas i detta yttrande är följande.

1989/90:Fi28 av Inger Schörling m.fl. (mp) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att investeringsskatt, utöver regeringens förslag, även skall tas ut för det oprioriterade byggandet i Malmö, Svedala, Burlövs, Lomma, Staffanstorps, Lunds, Kävlinge, Landskrona och Helsingborgs kommuner.

2. att riksdagen beslutar att det prioriterade byggandet, förutom statsbelånade permanentbostäder, även skall omfatta miljömässigt och socialpolitiskt angelägna byggnadsprojekt.

3. att riksdagen beslutar att samtliga nya parkeringsanläggningar skall beläggas med investeringsskatt.

4. att riksdagen beslutar att rivning av byggnad skall anses som byggnadsarbete och beläggas med investeringsskatt.

1989/90:Fi29 av Ylva Annerstedt (fp) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar avslå regeringens proposition om skärpt och förlängd investeringsskatt,

2. att riksdagen beslutar avskaffa den nu gällande investeringsavgiften.

1989/90:Fi30 av Bo Lundgren m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar avslå proposition 1989/90:96,

2. att riksdagen beslutar upphäva lagen (1989/90:471) om investeringsavgift för vissa byggnadsarbeten.

1989/90:Fi31 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar om en investeringsskatt i Malmö—Lund-området (Burlöv, Lomma, Lund, Malmö, Staffanstorp, Svedala och Vellinge kommuner) om 10 % fr.o.m. den 1 juli 1990 t.o.m. den 31 december 1991,

2. att riksdagen ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av ett förslag om hur intäkterna kan återföras till resp. region för produktion av nya bostäder.

1989/90:BoU5y

1989/90:Fi32 av Anne Wibhle m.fl. (fp) vari yrkas att riksdagen med avslag på propositionen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om åtgärder mot överhettning i vissa områden.

1989/90:Fi33 av Gunnar Björk m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen med avslag på proposition 1989/90:96 i denna del beslutar att investeringsavgiften skall uppgå till 25 % i enlighet med vad som i motionen anförts,

2. att riksdagen avslår proposition 1989/90:96 såvitt avser utvidgning av investeringsavgiftens tillämpning till Göteborgsregionen,

3. att riksdagen beslutar att intäkterna från investeringsavgiften med beaktande av konjunkturen skall återgå till berörd region.

1989/90:Sk414 av Jan Strömdahl och Ylva Johansson (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär att den regionala investeringsavgiften (SFS 1989:471) förlängs med ett år och höjs till 30 %.

2. att riksdagen beslutar att inkomsten från ovannämnda investeringsavgift ställs till berörda länsbostadsnämnders förfogande för stöd till bostadsproduktion.

1989/90:Sk439 av Pär Granstedt och Karin Söder (c) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag till omvandling av den nuvarande investeringsavgiften för kontorsbyggen i Stockholms län till en särskild investeringsavgift på 25 % för kontorsbyggen i de delar av länet som har ett antal arbetsplatser som med mer än 50 % överstiger antalet förvärvsarbetande i resp. kommun,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att intäkterna från denna avgift skall användas för miljöinsatser och insatser för vård, kollektivtrafik och bostadsförsörjning inom Stockholms län.

Motiveringen återfinns i motion 1989/90:A460.

1989/90:Sk451 av Olof Johansson m.fl. (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om återförande av investeringsavgiften till bostadsbyggande, kollektivtrafik, skolor och miljöinsatser i den region den tagits ut.

Motiveringen återfinns i motion 1989/90:Bo250.

Vid en gemensam uppvaktning inför arbetsmarknads- och bostadsutskotten har synpunkter i ärendet lämnats av företrädare för Byggentreprenörerna, för byggmästarna i Stockholms-, Uppsala- och Göteborgs-områdena för byggnadsarbetarna i dessa områden samt av företrädare för Haninge kommun. En skrivelse från Haninge kommun har tillställts bostadsutskottet.

Inledning

Förslaget i propositionen innebär att den regionala investeringsavgiften om 10 % som utgår för vissa byggnadsarbeten i Stockholms- och Uppsalaområdena höjs till 30 % och utvidgas till att omfatta även Göteborgsområdet. Lagen som nu gäller byggnadsarbeten som påbörjas under tiden den 27 maj 1989—den 31 december 1990 föreslås omfatta även byggnadsarbeten som påbörjas under år 1991. Vidare föreslås att beteckningen investeringsavgift byts ut mot investeringsskatt. Utan att ta ställning i denna fråga, som närmast är av skatterättslig natur, kommer bostadsutskottet i detta yttrande att genomgående använda beteckningen investeringsskatt.

Förslaget om en skärpt investeringsskatt

Som bl.a. bostadsutskottet och finansutskottet konstaterade våren 1989 (1988/89:BoU3y resp. 1988/89:FiU30) fanns anledning att införa en investeringsskatt på visst byggande. Avsikten med skatten var att dämpa överhettningen på byggmarknaden och vidga utrymmet för produktion av nya bostäder.

I den nu aktuella propositionen anförts att den överhettning av ekonomin som fanns år 1989 har varit särskilt uttalad inom byggsektorn framför allt i Stockholms- och Uppsalaområdena men efter hand även i Göteborgsområdet. Det anförts vidare att problemen har accentuerats under de senaste månaderna och att den ekonomiska politiken behöver stramas åt ytterligare.

I tre motioner yrkas avslag på propositionen. Det gäller motionerna Fi29 (fp) yrkande 1, Fi30 (m) yrkande 1 och Fi32 (fp), denna motion såvitt nu är i fråga. I yrkande 2 i de båda förstnämnda motionerna hemställs att riksdagen beslutar upphäva lagen (1971:471) om investeringsavgift för vissa byggnadsarbeten. Motionärerna erinrar om sitt ställningstagande våren 1989 när skatten infördes. Då anfördes i motioner från m och fp bl.a. att skatten inte skulle ge åsyftat resultat men däremot ge upphov till snedvridningar till skada för ekonomin. I motionerna framhålls också att skatten kommer att leda till kraftiga kostnadsökningar i de fall den inte leder till att planerade projekt försenas kraftigt eller helt skrinläggs. Det hävdas i de nu behandlade motionerna att bostadsbyggandet inte kommer att öka genom att en investeringsskatt införts. Vidare framförs i en motion att flera kommuner i Stockholms län måste dra ned på sitt bostadsbyggande på grund av att man inte som tidigare kan fördela vissa investeringar på bostäder och kommersiella fastigheter.

I motion Fi32 (fp) såvitt nu är i fråga anförts att någon typ av skatt under en kort period kan visa sig ändamålsenlig i en situation med stark överhettning i geografiskt begränsade områden; en fråga som måste bedömas mot bakgrund av vilken ekonomisk-politisk strategi regeringen föreslår. Regeringen bör redovisa sin bedömning av hittills

vidtagna åtgärder samt hur verkningsfulla länkbara styrmedel kan vara. Ett tillkännagivande till regeringen härom bör enligt motionärerna göras.

Som framgår av det ovan anförda ansåg bostadsutskottet år 1989 att det fanns anledning införa en investeringsskatt på visst byggande. De skäl som då åberopades för att införa skatten, nämligen att dämpa överhettningen på byggmarknaden och föra över resurser till bostadsbyggande, äger fortfarande sådan giltighet att det — från de utgångspunkter bostadsutskottet har att bedöma — finns anledning att skärpa investeringsskatten.

Med det anförda avstyrker bostadsutskottet motionerna Fi29 (fp), Fi30 (m) och Fi32 (fp) denna motion såvitt nu är i fråga om *avslag på propositionen* och om att den nuvarande lagen om investeringsavgift skall upphävas. Utskottet finner heller inte tillräcklig anledning föreligga att föreslå riksdagen göra det i den sistnämnda motionen föreslagna tillkännagivandet.

Bostadsutskottet tar i det följande upp vissa i andra motioner behandlade frågor samt vissa frågor som aktualiserats under bostadsutskottets behandling av ärendet.

Skattesatsen, förlängning av lagen om investeringsskatt samt skattens geografiska avgränsning

Frågan om *skattesatsen* tas förutom i propositionen också upp i motionerna Fi33 (c) yrkande 1, Sk414 (vpk) yrkande 1 samt Sk439 (c) yrkande 1. I den förstnämnda motionen föreslås att skatten höjs till 25 % medan i den andra — väckt under allmänna motionstiden — föreslås att skatten höjs till 30 %, ett förslag som nu också läggs fram i propositionen. Förslaget i motion Sk439 (c) yrkande 1 innebär, som utskottet uppfattat det, att skatten sätts till 25 % för kontorsbyggen och tas ut i kommuner i Stockholms län där antalet arbetsplatser överstiger antalet förvärvsarbete med mer än 50 %. I Fi33 (c) föreslås också motivedes att det för närvarande inte kan anses vara aktuellt med en förlängning av avgiftens tillämpning.

Bostadsutskottet delar det i propositionen och i motion Sk414 (vpk) *framförda förslaget* om att skatten bör höjas till 30 %. Såvitt frågan rör bostadsutskottets beredningsområde finner utskottet det erforderligt att skatten ges en sådan nivå att ett ökat bostadsbyggande blir följden i de regioner som kommer att omfattas av skatten. Motionerna Fi33 (c) yrkande 1 och Sk439 (c) yrkande 1 om skattesatsen avstyrks liksom i princip det motivedes framförda förslaget om att skatten inte skulle gälla för byggnadsarbeten som påbörjas under 1991. Frågan om den tid för vilken skatt bör uttas behandlar utskottet ytterligare nedan.

Förslaget i propositionen innebär att skatten skall omfatta även Göteborgsområdet m.m.

Detta förslag har mött invändningar i motion Fi33 (c) yrkande 2. Motionärerna anför att vissa tecken tyder på en något dämpad byggkonjunktur i Göteborgsområdet och att skatten därför inte bör tas ut avseende visst byggnadsarbete i detta område.

Med anledning av förslaget i propositionen, i motionen samt vad som framkommit under utskottets beredning av ärendet vill utskottet anförda följande. Om den av motionärerna befarade avmattningen av byggkonjunkturen inträder kan finnas skäl för riksdag och regering att under hösten år 1990 ompröva den geografiska omfattningen av skatten och då inte endast beträffande *Göteborgsområdet* utan också beträffande de kommuner i Stockholms län söder om Stockholm som nu träffas av skatten. Bl.a. kan då övervägas om skatt fortsättningsvis skall tas ut i Haninge och Nynäshamns m.fl. kommuner. Enligt bostadsutskottets mening finns det inte tillräckliga skäl att i nu berört avseende besluta ge skatten en annorlunda geografisk omfattning än vad i propositionen förordats. Utvecklingen av byggkonjunkturen under det kommande halvåret bör följas noga av regeringen. Om det därvid visar sig att lagens geografiska omfattning bör omprövas avseende t.ex. de nu nämnda områdena bör regeringen alltså återkomma till riksdagen. Vad bostadsutskottet nu anför bör riksdagen med anledning av motion Fi33 (c) yrkande 2 som sin mening ge regeringen till känna.

I ytterligare två motioner tas upp frågan om vilka områden som hör omfattas av lagen. I två partimotioner, en från miljöpartiet de gröna och en från vänsterpartiet kommunisterna, motionerna Fi28 yrkande 1 resp. Fi31 yrkande 1 föreslås att i Malmö—Lund-området skatt skall tas ut på visst byggnadsarbete. I de båda motionerna har området givits en något olika omfattning. I vpk-motionen föreslås att skatten skall utgå med 10 %.

Från de utgångspunkter bostadsutskottet har att anlägga på ärendet avstyrker utskottet bifall till dessa motioner. Utvecklingen av byggkonjunkturen i detta område kan förväntas få ett lugnare förlopp än i Stockholmsområdet. Det finns inte tillräcklig anledning att låta skatten omfatta också *Malmö—Lund-området*. Motionerna avstyrks med hänvisning till det nu anförda.

Återförande av skatten till berörd region m.m.

När lagen infördes uttalade riksdagen på förslag av finansutskottet att det borde övervägas om inte intäkterna av skatten senare kunde återföras till regionen för produktion bl.a. av nya bostäder. Det borde ankomma på regeringen att närmare överväga frågan och återkomma till riksdagen med förslag.

I propositionen anföras att det med hänsyn till den höga aktiviteten i de aktuella regionerna inte är lämpligt att nu återföra några medel. Detta gäller även ett så angeläget ändamål som bostäder.

Bostadsutskottet kan ansluta sig till denna uppfattning. Kreditförsörjningen till bostadsbyggandet bör ske som hittills också beträffande de områden som träffas av investeringsskatt. Förslagen i vänsterpartiet kommunisternas partimotion Fi31 yrkande 2, centerpartiets partimo-

tion Sk451 samt i motionerna Fi33 (c) yrkande 3, Sk414 (vpk) yrkande 2 och Sk439 (c) yrkande 2 om *återförande av skatten till den region i vilken den tagits ut* för användning bl.a. till en ökad bostadsproduktion avstyrks med hänvisning till det anförda. 1989:90:BoU5y

Utskottet är heller inte berett tillstyrka miljöpartiets partimotion Fi28 yrkandena 2 och 4 om att från skatten skall undantas vissa socialpolitiskt och miljömässigt angelägna projekt samt att *rivningsarbete* skall beläggas med skatt. Vad gäller de i motionen framförda exemplen på projekt med miljömässig inriktning kan upplysas att dessa inte träffas eller avses träffas av investeringsskatt.

Enligt lagen träffas parkeringshus eller sådan parkeringsanläggning som ej inrättas i anslutning till ny bostadsbebyggelse av skatten. I den nu behandlade mp-motionen föreslås i yrkandet 3 att även *parkeringsanläggningar* som inrättas i anslutning till ny bostadsbebyggelse skall omfattas av skatten.

Bostadsutskottet anser att lagen i detta avseende fått en lämplig utformning. Yrkandet 3 i motionen avstyrks sålunda.

Övriga frågor

Bostadsutskottet tar i detta avsnitt upp tre frågor om investeringsskatten som inte aktualiserats i propositionen eller i motionerna.

Den första gäller investeringsskatten avseende s.k. kombinationsprojekt, dvs. projekt där bostäder ingår som en del och i vilket också ingår sådant byggnadsarbete för vilket investeringsskatt — vid ett riksdagens accepterande av regeringens förslag — kommer att betalas.

Det är inte ovanligt med sådana projekt. Inte sällan kan en förutsättning för att hygga "bostadsdelen" i ett projekt vara att också "icke-bostadsdelen" kommer till utförande. Det kan t.ex. förhålla sig så att ett parkeringshus av miljöskäl anses nödvändigt som en bullerskärm mot en starkt trafikerad gata med bostäderna placerade innanför parkeringshuset. För att bostäderna över huvud taget skall komma till utförande kan då krav ställas på att t.ex. parkeringshuset eller annat skattebelagt hyggnadsarbete byggs samtidigt. Tidigare, när skatten var 10 %, var det i vissa fall möjligt att genomföra kombinationsprojekten. Vid ett skatteuttag om 30 % blir troligen följden att dessa projekt i de flesta fall inte kommer att förverkligas. Eftersom ett av syftena med skatten är att omfördela resurser från oprioriterat byggande till bostadsbyggande finns anledning att differentiera skatteuttaget avseende den skattebelagda delen i ett kombinationsprojekt.

Vad det då först gäller är att bestämma när ett ärende skall behandlas som ett kombinationsprojekt. För att denna förutsättning skall gälla bör, enligt utskottets mening, projektet vara sammanhållet och utgöra en enhet vid bedömning i fråga om hyggnadstillstånd.

Om ett sådant förhållande föreligger bör investeringsskatten på den del av projektet som inte är bostäder tas ut efter en glidande skala. Följande exempel åskådliggör den beräkningsmodell utskottet stannat för. Om i ett projekt byggkostnaden för avgiftsbelagt arbete är 70 % av hela byggkostnaden och alltså "bostadsdelen" är 30 % betalas investe-

ringsskatt med 30 % på skillnaden mellan den avgiftsbelagda delen och den icke avgiftsbelagda, dvs. med 40 % (70—30) av 30 % eller i exemplet med 12 %. Är relationen mellan avgiftsbelagt och icke avgiftsbelagt arbete 75—25 % betalas investeringsskatt med 30 % av 50 % (75—25), dvs. med 15 %. Dock skall i kombinationsprojekten investeringsskatten vara minst 10 % även om den nu förordade beräkningsmetoden ger en lägre skattesats.

Vad utskottet nu förordat innebär alltså att ingen investeringsskatt kommer att uttas i projekt där byggnadskostnaden för andelen bostäder är minst hälften av den totala byggnadskostnaden och att hela investeringsskatten givetvis kommer att tas ut i projekt som endast innehåller avgiftsbelagt arbete.

Med hänvisning till behovet av ett ökat bostadsbyggande, inte minst i de delar av landet där investeringsskatten föreslås tas ut, föreslår bostadsutskottet att skatten i sådana sammanhållna *kombinationsprojekt* som ovan beskrivits tas ut på det sätt som nu förordats. Bostadsutskottet föreslår att lagen om investeringsskatt utformas i enlighet med vad nu anförts och att den nu förordade ordningen träder i kraft vid samma tidpunkt som föreslås för lagen i övrigt. Detta innebär att den föreslagna skattesatsen avseende kombinationprojekt skall tillämpas i fråga om byggnadsprojekt som påbörjas efter den 8 februari 1990.

Den andra frågan gäller ett förtydligande av lagen. I lagen (1989:471) om investeringsavgift finns i 2 § uppräknade vissa undantag från skyldigheten att betala investeringsavgift. I 2 § första stycket 2 anges att sådan avgift inte skall betalas för lokaler som ingår i låneunderlag eller pantvärde enligt förordningen (1978:384) om beräkning av låneunderlag och pantvärde för bostadslån eller åtgärder för vilka räntebidrag kan lämnas enligt förordningen (1983:974) om statligt räntestöd vid förbättring av bostadshus. I nu föreliggande proposition föreslås ingen ändring i materiellt avseende av 2 §.

Enligt vad bostadsutskottet erfarit har den nu refererade utformningen av 2 § givit upphov till oklarhet. Det har nämligen satts i fråga om investeringsskatt skall betalas för *bostäder* som ingår i låneunderlag och pantvärde resp. för vilka räntebidrag kan lämnas enligt de båda förordningarna.

Bostadsutskottet har ovan givit uttryck för uppfattningen att ett av skälen att införa investeringsskatt är att omfördela resurser till bostadssektorn i syfte att uppnå ett ökat bostadsbyggande. En sådan uppfattning är allmänt omfattad av de partier i riksdagen (s, c, vpk, mp) som anser tillräckliga skäl finnas att behålla och skärpa investeringsskatten. Enligt bostadsutskottets mening kan det inte anses erforderligt att ändra det nu diskuterade avsnittet av 2 §. Skulle finansutskottet komma till en annan uppfattning vill bostadsutskottet emellertid inte motsätta sig ett tillägg till lagrummet. I så fall föreslår utskottet att före ordet "lokaler" i 2 § första stycket 2 sätts in orden "bostäder och".

Den tredje frågan som utskottet tar upp i detta sammanhang rör huruvida s.k. *frifinansierade småhus*, dvs. hus finansierade utan statligt stöd och avsedda för permanentboende, bör undantas från investerings-

skatt. För närvarande gäller att bostadshus som uppförs utan statligt stöd och inte är avsett uteslutande för fritidsändamål träffas av investeringskatten.

Enligt bostadsutskottets mening bör byggnadsarbete avseende de nu diskuterade frifinansierade småhusen inte vara skattepliktigt. Det är mycket få sådana hus som byggs i dag. Ett undantag från investeringskatt avseende dessa hus torde ha mycket liten om ens någon effekt på byggkonjunkturen. Bostadsutskottet föreslår därför att i § första stycket 6 ändras i enlighet med vad nu anförts.

Vad i vissa motioner föreslagits om ändringar i propositionen m.m. har inte behandlats i detta yttrande eftersom dessa motionsförslag inte kan anses ligga inom bostadsutskottets beredningsområde.

Stockholm den 20 mars 1990

På bostadsutskottets vägnar

Agne Hansson

Närvarande: Agne Hansson (c), Oskar Lindkvist (s), Magnus Persson (s), Knut Billing (m), Lennart Nilsson (s) (t.o.m. avsnittet Återförande av skatten till berörd region), Erling Bager (fp), Hans Göran Franck (s), Bertil Danielsson (m), Nils Nordh (s), Rune Evensson (s), Gunnar Nilsson (s), Jan Sandberg (m), Birger Andersson (c), Jan Strömdahl (vpk), Kjell Dahlström (mp), Britta Sundin (s), Berndt Ekholm (s) (fr.o.m. avsnittet Övriga frågor) och Ingrid Hasselström Nyvall (fp).

Avvikande meningar

1. Avslag på propositionen

Knut Billing, Bertil Danielsson och Jan Sandberg (alla m) anser att utskottets yttrande under rubriken "Utskottet" bort ha följande lydelse:

Som föreslås i de tre motionerna Fi29 (fp), Fi30 (m) och Fi32 (fp) bör förslaget i propositionen om skärpt investeringskatt avslås av riksdagen. Den nuvarande lagen (1989:471) om investeringsavgift för vissa byggnadsarbeten bör upphävas så snart det är praktiskt möjligt, lämpligen vid det första månadsskiftet efter riksdagens beslut i ärendet vilket bör innebära att den upphör att gälla den 30 april 1990.

Som anförts i de nu aktuella motionerna och som också anfördes i en reservation av m och fp till finansutskottets betänkande 1988/89:FiU30 (s. 133—134) när skatten infördes medför en regionalt avgränsad investeringskatt att likabehandlingsprincipen sätts åsido när byggprojekt i Stockholmsregionen belastas med prohibitiva skatter.

Vad speciellt rör bostadsutskottets beredningsområde vill utskottet erinra vad i en avvikande mening (1988/89:BoU3y s. 8—9) från dessa partier anfördes när skatten infördes. Då framhölls bl.a. att bostads-

marknaden är en av de mest genomreglerade marknaderna. Regleringarna har inneburit att denna marknad kommit i stark obalans, något som borde innebära avreglering i stället för införande av nya regleringar. Skärpning av gällande regleringar och en utvidgning av skatten geografiskt och i tiden borde inte kunna försvaras ens av den ivrigaste reglerings- och planhushållningsivrare. I en rapport från länsstyrelsen i Stockholms län (Rapport 10/1989) har den nu gällande byggregleringen utvärderats. En effekt av regleringarna som redovisas är minskat lokalbyggande. Ingenting visar att bostadsbyggandet har ökat som en följd därav. Bland de negativa effekterna märks att byggregleringen är hyresuppdrivande så snart efterfrågan på lokaler överstiger tillgången.

Vad i rapporten redovisats har också verifierats vid den uppvaktning som bostadsutskottet ordnade vid beredning av nu föreliggande ärende. Där anfördes bl.a. att investeringsskatten inte hade inneburit någon överströmning från avgiftsbelagt byggande till bostadsbyggande.

Vad i avvikande meningar och reservationer från m och fp anfördes vid skattens införande och i motioner därefter har besannats och vunnit i styrka. Det finns sålunda inga skäl att skärpa skatten. Tvärtom bör den nu utgående avgiften avskaffas med det snaraste. Vid ett sådant ställningstagande finns inte skäl att i sak behandla de motioner i vilka tas upp olika förslag om skattens utformning. Inte heller finns då skäl att diskutera under uppvaktningen framförda förslag om utformningen av skatten för s.k. kombinationsprojekt, dvs. projekt i vilka förekommer både bostäder och avgiftsbelagt arbete. Den reflexionen kan dock göras att varje försök att differentiera skatten i sådana projekt kommer att innebära mygel och godtycke samt ett än värre "bostadslånckineseri". Vad nu anförts är ytterligare ett exempel på att regleringar föder nya regleringar.

Sammanfattningsvis tillstyrker utskottet motionerna Fi29 (fp), Fi30 (m) och Fi32 (fp) om avslag på propositionen och upphävande av lagen (1989:471) om investeringsavgift för vissa bostadsarbeten. Propositionen avstyrks liksom de motioner om vissa ändringar i regeringens förslag som behandlas i detta yttrande.

2. Avslag på propositionen

Erling Bager och Ingrid Hasselström Nyvall (båda fp) anser att utskottets yttrande under rubriken Utskottet bort ha följande lydelse:

Som föreslås i de tre motionerna Fi29 (fp), Fi30 (m) och Fi32 (fp) bör förslaget i propositionen om skärpt investeringsskatt avslås av riksdagen. Den nuvarande lagen (1989:471) om investeringsavgift för vissa byggnadsarbeten bör upphävas så snart det är praktiskt möjligt efter riksdagens beslut i ärendet, vilket bör innebära att den upphör att gälla den 30 april 1990.

När den tillfälliga investeringsavgiften infördes påpekades i en reservation i finansutskottet av m och fp att ett nytt styrinstrument därmed introducerades på en redan starkt reglerad marknad. Den snedvridning som uppkommer genom byggregleringen skulle därmed förstärkas.

I likhet med vad som anförs i motion Fi32 (fp) vill utskottet framhålla att en kombination av skärpta administrativa begränsningar för byggandet och höjd investeringsskatt innebär en samlad reglering av en omfattning som utskottet motsätter sig.

Utskottet utesluter i likhet med motion Fi32 (fp) inte att någon typ av avgiftsbeläggning kan visa sig ändamålsenlig i en situation med stark överhettning i geografiskt begränsade områden. Sådana förslag måste dock bedömas bl.a. mot bakgrund av vilken samlad ekonomisk-politisk strategi regering föreslår. Någon sådan strategi kan i dag inte sägas föreligga.

Mot denna bakgrund tillstyrker utskottet förslagen i motionerna om att propositionen skall avslås och den nuvarande lagen om investeringsavgift upphävas. Vid ett sådant ställningstagande saknas anledning att i sak behandla de motioner i vilka olika förslag läggs fram om skattens utformning.

Samtidigt tillstyrker utskottet förslaget i motion Fi32 (fp) om att regeringen bör återkomma till riksdagen och redovisa sin bedömning av läget i berörda storstadsområden, effekter av hittills vidtagna åtgärder samt hur verkningfulla tänkbara styrmedel kan vara. Bedömningarna bör som framhålls i motionen samtidigt infogas i en samlad ekonomisk-politisk strategi. Vad nu anförts bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

3. Skattesatsen

Agne Hansson och Birger Andersson (båda c) anser att den del av utskottets yttrande som under rubriken Skattesatsen, förlängning av lagen om investeringsskatt samt skattens geografiska avgränsning börjar med "Bostadsutskottet delar" och slutar med "ytterligare nedan" hort ha följande lydelse:

I en motion från centerpartiet föreslogs redan i början av 1988 att en investeringsavgift om 25 % skulle tas ut på vissa byggnadsarbeten i Stockholmsregionen i avsikt att dämpa överhettningen där. Tyvärr vann motionen inte riksdagens gillande. Drygt ett år senare beslöt emellertid riksdagen att införa den nu och till utgången av år 1990 gällande investeringsavgiften om 10 % på vissa byggnadsarbeten i delar av Stockholms län och Uppsala län.

Utskottet anser det dock motiverat att avgiften skärps för byggnadsarbeten som påbörjas under perioden den 9 februari—den 31 december 1990. Mot bakgrund av att en något dämpad byggkonjunktur kan vara att vänta anser utskottet att det förslag som centerpartiet tidigare fört fram om en avgiftsnivå om 25 % är lämplig. Det är som framgått ovan och med hänvisning till det förväntade konjunkturläget inte heller nödvändigt eller motiverat att förlänga tiden för avgiften. Den bör sålunda tas ut endast under år 1990. Bostadsutskottet tillstyrker motion Fi33 (c) yrkande 1 och motion Sk439 (c) yrkande 1 om skattesatsen samt avstyrker propositionen i motsvarande del och mo-

tion Sk414 (vpk) yrkande 1. Utskottet tillstyrker också det i motion Fi33 (c) motivledes framförda förslaget om att avgift skall tas ut i fråga om byggnadsarbete som påbörjas under år 1990.

1989/90:BoU5y

4. Göteborgsområdet

Agne Hansson och Birger Andersson (båda c) anser att den del av utskottets yttrande som under rubriken Skattesatsen, förlängning av lagen av investeringsskatt samt skattens geografiska avgränsning börjar med "Med anledning" och slutar med "till känna" bort ha följande lydelse:

Utskottet avstyrker med instämmande av vad i motion Fi33 (c) yrkande 2 föreslagits propositionen om att investeringsavgiften skulle omfatta även visst byggnadsarbete i Göteborgsregionen. Som anförs i motionen och som framkommit vid den uppvaktning som bostads- och arbetsmarknadsutskotten ordnade med anledning av regeringens förslag om skärpt investeringsskatt tyder mycket på att skatten inte geografiskt bör utvidgas till att omfatta även Göteborgsområdet; detta bl.a. eftersom vissa tecken tyder på en dämpad byggkonjunktur inte minst beträffande detta område. Propositionen bör såvitt nu är i fråga avslås.

Det bör vidare övervägas om inte också vissa kommuner söder om Stockholm bör undantas från skatten. Riksdagen bör beträffande dessa kommuner i Stockholms län söder om Stockholms kommun begära ett nytt och bättre underbyggt förslag i den kompletteringsproposition som kommer att föreläggas riksdagen i april månad i år. Därefter kan avgöras om visst byggnadsarbete i dessa kommuner skall träffas av investeringsavgift även för andra halvåret 1990.

Vad utskottet nu anfört är en anslutning till förslaget i motion Fi33 (c) yrkande 2. Riksdagen bör med anledning av motionen som sin mening ge regeringen till känna vad bostadsutskottet nu anfört om investeringsavgiften i vissa delar av Stockholms län. Propositionen avstyrks såvitt gäller att skatt skulle tas ut också i Göteborgsområdet.

5. Malmö—Lund-området

Jan Strömdahl (vpk) anser att den del av utskottets yttrande som under rubriken Skattesatsen, förlängning av lagen om investeringsskatt samt skattens geografiska avgränsning börjar med "Från de" och slutar med "nu anförda" bort ha följande lydelse:

Som anförs i vänsterpartiet kommunisternas partimotion Fi31 ger en redovisning från länsarbetsnämnden i Malmöhus län vid handen att volymen "övrigt byggande" i Malmö—Lund-området är avsevärt större än den av regeringen beslutade ramen avseende år 1990. Samtidigt är det osäkert om nyproduktionen av bostäder kan hållas på en tillräckligt hög nivå. Dock är överhettningen i området inte lika påtaglig som i Stockholmsområdet varför skatten bör bestämmas till 10 %, dvs. den skattesats som gällde i huvudstadsregionen t.o.m. den 8 februari 1990.

Malmö—Lund-området bör avgränsas i enlighet med vad i den nu behandlade motionen föreslagits. Detta innebär att kommunerna Barlöf, Lomma, Lund, Malmö, Staffanstorp, Svedala och Vellinge kommer att ingå i området.

Skatten på avgiftsbelagt arbete bör tas ut inom detta område för byggnadsarbete som påbörjas under tiden 1 den juli 1990—den 31 december 1991.

Lagen bör kompletteras i enlighet med vad nu anförts. Vad nu förordats innebär alltså en anslutning till vänsterpartiet kommunisternas partimotion Fi31 yrkande 1. Vad utskottet nu förordat innebär att vad i miljöpartiets partimotion förordats i inte ringa grad kommer att tillgodoses vid ett bifall till vpk-motionen.

6. Malmö—Lund-området

Kjell Dahlström (mp) anser att den del av utskottets yttrande som under rubriken Skattesatsen, förlängning av lagen om investeringsskatt samt skattens geografiska avgränsning börjar med "Från de" och slutar med "nu anförda" bort ha följande lydelse:

Som anføres i miljöpartiet de grönas partimotion Fi28 talar flera skäl för att alla tre storstadsområdena, således även Stormalmö och Landskrona—Helsingborg, bör omfattas av investeringsskatten. Förutom att det är lämpligt ur likställighetssynpunkt är miljöbelastningen i området mycket stor. Försurningen har i Malmöhus län gått längre än i de flesta andra delar av landet och detta beror till största delen på den ökade biltrafiken, som i sin tur är ett resultat av den industriella överhettningen. Västra Skåne har några av Europas bästa odlingsjor­dar och de bör så förbli. Tillgången på allemansrättslig mark är mindre än någon annanstans. Investeringsskatten begränsas lämpligen till Malmö, Svedala (med Sturup), Burlövs, Lomma, Staffanstorps, Lunds, Kävlinge, Landskrona och Helsingborgs kommuner.

Lagstiftning bör kompletteras så att även vissa byggnadsarbeten i Stormalmö och Landskrona—Helsingborg-områdena kommer att träffas av investeringsskatt. Vad nu anförts innebär en tillstyrkan till miljöpartiets partimotion Fi28 yrkande 1. Förslaget i vänsterpartiet kommunisternas partimotion Fi31 yrkande 1 kommer i inte ringa grad att tillgodoses vid ett riksdagens bifall till mp-motionen.

7. Återförande av skatten till den region i vilken den tagits ut

Agne Hansson (c), Oskar Lindkvist (s), Hans Göran Franck (s), Birger Andersson (c) och Jan Strömdahl (vpk) anser att den del av utskottets yttrande som under rubriken Återförande av skatten till berörd region m.m. börjar med "Bostadsutskottet kan" och slutar med "det anförda" bort ha följande lydelse:

Det finns som anføres i motioner från (c) och (vpk) skäl att intäkten från skatten återförs till berörda regioner för att där användas till investeringar i bostäder men även för investeringar i kollektivtrafikan­läggningar och miljöförbättrande åtgärder.

Det är nödvändigt att så sker inte minst med tanke på det stora behov av bostäder som finns i Stockholmsregionen. Ett återförande av dessa skattemedel till den region där de tas ut ger således flera människor möjlighet att efterfråga och behålla en bostad till rimlig kostnad.

För det fall att riksdagen beslutar att skatten skall tas ut även i andra områden än i Stockholms- och Uppsalaområdena bör influtna medel från dessa eventuellt tillkommande områden återföras till resp. region.

Regeringen bör skyndsamt återkomma till riksdagen med förslag i ärendet.

Vad utskottet nu med anledning av vänsterpartiet kommunisternas partimotion Fi31 (c) yrkande 2, centerpartiets partimotion Sk451 samt motionerna Fi33 (c) yrkande 3, Sk414 (vpk) yrkande 2 och Sk439 (c) yrkande 2 anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

8. Rivningsarbete och parkeringsanläggningar

Kjell Dahlström (mp) anser att den del av utskottets yttrande som under rubriken Återförande av skatten till berörd region m.m. börjar med "Utskottet är" och slutar med "avstyrks sålunda" bort ha följande lydelse:

Som anförs i miljöpartiet de grönas partimotion Fi28 yrkandena 3 resp. 4 bör investeringsskatten även omfatta parkeringsanläggning som inrättas i anslutning till ny bostadsbebyggelse (lagförslaget, 1 §).

Också rivning av byggnad skall anses som byggnadsarbete och beläggas med investeringsskatt såvida rivningen inte påkallas av rena miljöskäl (exempelvis sjuka hus).

Lagen bör kompletteras och revideras i enlighet med vad nu anförts.

Yrkande 2 i motionen om investeringsskatt för vissa miljömässigt angelägna projekt bör inte föranleda någon riksdagens åtgärd eftersom investeringsskatt inte tas ut för sådana projekt.

9. Kombinationsprojekt

Agne Hansson och Birger Andersson (håda c) anför:

Vi har ställt oss bakom den av utskottet förordade metoden för beräkning av skatten i s.k. kombinationsprojekt. Vi anser emellertid att skattebasen i sådana projekt, såsom förordas i c-motioner, bör vara 25 % i stället för 30 %.

10. Kombinationsprojekt

Jan Strömdahl (vpk) anser att den del av utskottets yttrande som under rubriken Övriga frågor börjar med "Det är" och slutar med "februari 1990" bort ha följande lydelse:

Det finns ingen anledning att särbehandla kontor och liknande bara för att de byggs i samma projekt som bostäder. Det finns heller ingen anledning att bygga stora kontors- eller parkeringshus för att skärma av bullret från den till stor del onyttiga och onödiga biltrafiken i våra

städer. Det finns all anledning att undvika svårbegripliga och motsägelsefulla skatteregler, och det är angeläget att undvika uppkomsten av en investeringsskattearkitektur. Därför bör enligt utskottets mening kombinationsprojekten behandlas på så sätt att full skatt uttas på icke-bostadsdelen oberoende av hur stor andel den utgör. Det betyder att skatteuttaget för ett kombinationsprojekt blir differentierat och hamnar mellan 0 och 30 %. Det betyder att kontor som byggs ihop med bostäder *skattemässigt* varken gynnas eller missgynnas.

Bostadsutskottet föreslår att lagen om investeringsskatt utformas i enlighet med vad nu anförts och att den nu förordade ordningen träder i kraft vid samma tidpunkt som föreslås för lagen i övrigt. Detta innebär att den föreslagna skattesatsen avseende kombinationsprojekt skall tillämpas i fråga om byggnadsprojekt som påbörjas efter den 8 februari 1990.

11. Investeringsskattens geografiska och procentuella omfattning

Kjell Dahlström (mp) anför:

Vid byggintressenternas uppvaktning inför bostadsutskottets ställningstagande till investeringsskatt i Stockholms-, Uppsala- och Göteborgsområdena framgick klart att det finns tydliga nivåer av överhettning inom de berörda områdena. Detta leder tanken till att även investeringsskatten borde utformas med nivåer.

Eftersom det har framkommit att den tioprocentiga investeringsavgiften i Stockholm—Uppsala-området inte har haft avsedd effekt att stärka byggandet av bostäder och eftersom överhettningen i Arlandakorridoren består, vill jag här framföra tanken om tre zoner inom de överhettade storstadsområdena, inkl. västra Skåne, med skattesatserna 20, 30 och 40 %, beroende på överhettningsgrad.

Överhettningen kan beräknas på olika sätt. Jag vill exemplifiera med följande förslag till zonindelning:

Zon 1

Arlandakorridoren beläggs med 40 procents investeringsskatt. Här finns trots höga byggkostnader ett betydande utrymme upp till marknadshyrorna; avgränsningen görs i samarbete med berörda kommuner (Stockholm, Solna, Sollentuna, Upplands Väsby och Sigtuna);

Zon 2

En mellannivå, som beläggs med 30 procents investeringsskatt och omfattar

dels övriga delar inom Stockholm—Uppsala-området förutom de områden som har betydligt lägre överhettning och placeras i zon 3,

dels Göteborgs kommun,

dels Malmö kommun innanför yttre ringvägen, kommundelen Lund i Lunds kommun och Helsingborgs kommun väster om Europaväg 6;

Zon 3.

De minst överhettade områdena, som beläggs med 20 procents investeringsskatt och består av Nynäshamns, Haninge, Österåkers, Vaxholms, Vallentuna, Upplands Bro kommuner samt delarna av Uppsala kommun norr om en linje i höjd med den planerade Bärbyleden;

Göteborgsområdet utom Göteborgs kommun;

västra Skåne enligt miljöpartiets grönas motion utom ovannämnda områden inom föreslagen zon 2.

En på detta sätt differentierad investeringsskatt skulle möjligen möta större acceptans och ändå innebära en kraftig dämpning av icke önskat byggande.

I de fortsatta övervägandena om investeringsskattens utformning bör också vad nu anförts kunna övervägas.